

Rechtszaak brengt verwarring kwekersrecht aan het licht

Juridische schermutselingen rond de registratie van een rasnaam van een tulp in 2018 bracht op twee manieren helderheid. Registratie van een rasnaam door de KAVB telt, maar het werd KAVB en de Raad voor Plantenrassen ook duidelijk dat er veel verwarring is over registratie.

Tekst: Hans van der Lee

De inzet van de zaak bij het College voor Beroep voor het Bedrijfsleven was een merknaam voor een tulp in 2009. Die naam bleek al eerder te zijn geregistreerd als rasnaam voor een tulp bij het register van de KAVB. “Nu was de vraag aan de orde of de merknaam moest wijken voor de eerder vastgestelde rasnaam”, vat secretaris Kees Jan Groenewoud van de Raad voor Plantenrassen de zaak samen.

De eiser in deze zaak stelde dat het KAVB-register geen wettelijk register is, maar een vrijwillig ingesteld register. Groenewoud: “Dan zou het betekenisloos zijn.” De rechter ging daarin niet mee. “De KAVB heeft de registratiefunctie van oudsher, ze is bekend en gezaghebbend in de sector, en een International Cultivar Registration Authority.” Met de uitspraak kreeg de sector voor het eerst de bevestiging dat de registraties bij de KAVB juridisch volledig meetellen als rechten moeten worden geclaimd. “Belangrijk is dat hiermee ook andere registraties erkenning krijgen, zoals die van bijvoorbeeld Plantscope van Floricode, Naktuinbouw en Stichting Beurshal.”

DUIDELIJKHEID SCHEPPEN

De Raad voor Plantenrassen en de KAVB staken de koppen bij elkaar om duidelijkheid te scheppen rond registratie en rasnamen. “Voor het verhandelen van rassen is registratie belangrijk. Een registratie legt de identiteit van een ras vast. Wie zijn ras daarnaast wil beschermen tegen ongewenste vermeerdering, kan kwekersrecht aanvragen. Het kwekersrecht regelt de wettelijke bescherming en combineert dat met registratie. Kwekersrecht geeft het alleenrecht op de exploitatie van een ras”, doceert Groenewoud.

Om in aanmerking te komen voor registratie dient een nieuwe cultivar te voldoen aan een aantal voorwaarden: algemene bekendheid, onderscheidbaarheid, uniformiteit en nieuwheid. “In de praktijk blijken deze begrippen niet altijd helder te zijn voor aanvragers en gebruikers van rassen. Dit kan leiden tot misverstanden en teleurstellingen”, weet Groenewoud uit ervaring.

ALGEMENE BEKENDHEID

Door de registratie is de identiteit van een ras vastgelegd, ofwel: het ras ‘bestaat’. In juridische termen heet dat: ‘het ras is algemeen bekend geworden’. Een ras kan verder algemene bekendheid krijgen door verhandeling van teeltmateriaal of geogst materiaal. “Dit levert algemene bekendheid op, maar het kan ook verlies van nieuwheid betekenen.” Bekendheid volgt ook door de publicatie van een gedetailleerde rasbeschrijving, een aanvraag voor kwekersrecht of voor registratie in een officieel register (mits deze aanvraag leidt tot registratie), aanwezigheid van levend plantmateriaal in een openbaar toegankelijke rassencollectie en door de tentoonstelling van het ras op een officiële tentoonstelling. Naktuinbouw en KAVB doen onderzoek naar onderscheidbaarheid, uniformiteit en stabiliteit van een ras. Naktuinbouw doet het DUS-onderzoek (Distinctness, Uniformity, Stability) in opdracht van de Raad voor Plantenrassen voor het verkrijgen van Nederlands kwekersrecht. De KAVB doet dat voor registratie in het KAVB-register. Voor de onderscheidbaarheid wordt bij dit DUS-onderzoek gekeken of de planten van het ras duidelijk te onderscheiden zijn van andere rassen die algemeen bekend zijn. Voor de beoordeling van de uniformiteit worden dertig bollen opgeplant. De onderzoekers observeren of alle planten er ‘hetzelfde uitzien’.

Op de websites van Naktuinbouw en de KAVB is een complete uitleg te vinden over registratie van rassen met en zonder kwekersrecht. Deze tekst kwam tot stand met bijdragen van beide organisaties.

Op dertig bollen is één afwijkende plant toegestaan. Om als stabiel aangemerkt te worden moet een ras onveranderd blijven bij opeenvolgende vermeerderingsstappen. Stabiliteit in siergewassen wordt niet apart onderzocht, omdat internationaal wordt aangenomen dat een ras waarvan de uniformiteit voldoende is, ook stabiel is.

Voor het kwekersrecht geldt daarnaast dat een ras moet voldoen aan de nieuwheidseis. Dit betekent dat de snijbloemen of ander materiaal van het ras binnen Nederland niet langer dan één jaar commercieel verhandeld mogen zijn; buiten Nederland niet langer dan vier jaar. Als toch commercieel verhandeld is buiten deze normen, dat heet dat in kwekersrecht-termen dat de nieuwheid van het ras is geschaad. Het is dan volgens de internationale en Nederlandse regels niet meer mogelijk om kwekersrecht te krijgen. ♦

Hoe werkt registratie?

De bekendste registraties in bol- en knolgewassen zijn: KAVB-registratie, Floricode-registratie, opname in het Nederlands Rassenregister (NRR) van de Raad voor Plantenrassen en opname in het register van de Europese raad voor plantenrassen CPVO. Voor sommige bol- en knolgewassen is het mogelijk om deze als vaste plant te registreren. Dan wordt het ras opgenomen in de Naamlijst van Vaste planten en het handelsplatform Varb, waarbij ook een Varb-handelscode wordt gegeven.

Registratie in zes stappen:

- In de meeste gevallen wordt een ras dat wordt aangemeld voor registratie opgeplant op een tuin, in een kas of er wordt levend plantmateriaal ingeleverd.
- Daarna wordt het ras vergeleken met andere soortgelijke rassen, beoordeeld en beschreven in een rasbeschrijving. De werkwijze in deze stap verschilt per registratievorm.
- Als uit deze vergelijking blijkt dat het aangemelde ras verschilt van alle al bestaande soortgelijke rassen dan wordt het aangemelde ras geregistreerd;
- Bij een positieve rapportage wordt de goedgekeurde naam gekoppeld aan de beschrijving; hiermee is de identiteit vastgelegd.
- Deze identiteit wordt opgenomen in een algemeen verkrijgbare (digitale) publicatie en opgenomen in een register.
- Om de handel te faciliteren krijgt het ras een handelscode (Edibulb, VBNE, Varb). Deze codes worden gebruikt bij onder meer export en verhandeling.

Zie ook pagina 44: *Namenlijst Nederlandse Cultuurplanten*